

TONOs innspill til Digitaliseringsdirektoratet om Code of Practice (AI act)

18. juli 2025

TONO ble stiftet i 1928 og er et non-profit samvirkeforetak som eies og styres av komponister, sangtekstforfattere og musikkforlag, og som forvalter de økonomiske opphavsrettighetene i deres musikkverk. TONO gir tillatelse til bruk av beskyttet musikk på radio, TV, internett, konsert, kino m.m. mot betaling, og overfører hvert år sitt økonomiske resultat til rettighetshavere i musikk som har blitt fremført offentlig. TONO har mer enn 42 000 medlemmer, men arbeider også for millioner av opphavere og musikkforlag fra verden for øvrig. TONO gir musikkskapere et økonomisk grunnlag til å kunne skape ny musikk, og samler og forenkler lisensiering av beskyttet musikk overfor musikkbrukere.

Analyse av det reviderte utkastet til Code of Practice (CoP)

TONO takker for muligheten til å komme med våre innspill til Digitaliseringsdirektoratets arbeid med på KI-forordningen og det videre arbeidet med Code of Practice.

Her følger TONOs analyse av CoP-dokumentet som ble publisert for en uke siden: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/contents-code-gpai>

Helt innledningsvis vil TONO peke på at det foreligger til dels sterk kritikk fra ulike interessenter både fra rettighetshaversiden og fra større teknologiselskaper, hvor innholdet i CoP kan anses å gå utover det som følger av KI-forordningen og øvrig EU-rett.

Vi registrerer bl.a at organisasjonen CCIA, som representerer store amerikanske teknologiselskaper, også har reagert kraftig på CoP-dokumentet. De mener det innfører nye forpliktelser utenfor det som følger av KI-forordningen. Generelt er teknologisektoren tilbakeholden med å gi sin støtte, særlig så lenge «Transparency Template» og retningslinjene for GPAI (generativ kunstig intelligens) ennå ikke er publisert. Likevel har det ledende europeiske KI-selskapet Mistral signalisert at de vil signere dokumentet.

Spørsmål–og–svar-dokumentet fra KI-kontoret (AI Office) viser at selskaper som signerer CoP vil få en overgangsperiode frem til august 2026. I denne perioden vil de ikke etterforskes eller holdes ansvarlige for manglende etterlevelse, og vil dessuten få støtte til å styrke sin etterlevelse etter denne fristen.

Selv om CoP nå fremstår som strengere på opphavsrettsområdet enn tidligere versjoner, er de påståtte forbedringene i praksis lite nyttige for rettighetshavere. Dokumentet gir fortsatt ikke et tilfredsstillende rettslig grunnlag for å sikre at KI-aktører etterlever opphavsretten.

Den viktigste forbedringen består i at det i fortalen igjen er inntatt en setning som reflekterer gjeldende rett, nemlig:

“The Signatories hereby acknowledge that Union law on copyright and related rights: (...) (ii) provides for exclusive rights that are preventive in nature and thus is based on prior consent, save where an exception or limitation applies”.

Dette uttrykker i det minste prinsippet om forhåndssamtykke, dog uten at det stilles krav om faktisk lisensiering, noe TONO mener er helt grunnleggende krav her.

Videre er flere formuleringer om «rimelig innsats» eller «beste praksis» nå endret til faktiske «forpliktelser» (commitments), men rekkevidden av disse forpliktelsene er fortsatt uklar og i mange tilfeller svært begrenset.

Fra TONOs ståsted er det allerede klart at dette dokument er utilstrekkelig og ikke bør vedtas slik det er formulert nå. Samtidig skjønner vi at det kan være lite realistisk å forvente at AI Board vil forkaste dokumentet i sin helhet. Derfor oppfordrer vi til at nasjonale myndigheter – særlig digitaliseringsdirektoratet og andre relevante departementer – aktivt søker å påvirke sine representanter i AI Board og:

- For det første: krever at dokumentet anses som «utilstrekkelig» i sin helhet, basert på de grunner som fremgår nedenfor. Dersom dette ikke er politisk mulig:
- Krever at det fjernes formuleringer som kan tolkes som en vidtrekkende anvendelse av EU-retten på KI-selskaper utenfor EU, og som dermed undergraver KI-forordningen og EU-retten. Slike formuleringer bør enten slettes eller erstattes med ordlyden fra fortalens punkt 106.
- Krever vesentlige forbedringer av punktene 5 og 3, ettersom disse – slik de nå foreligger – ikke gir rettighetshavere noen reell mulighet til å utøve sine rettigheter eller dra nytte av CoP eller KI-forordningen.

De mest problematiske punktene i CoP etter TONOs syn er likevel følgende:

1. **Territoriell avgrensning i punkt (2):** I avsnittet om forpliktelser er det inntatt et tillegg som lyder:
*“before carrying out any copyright-relevant act **in the territory of the relevant Member State**”*.
Dette undergraver hele CoP-initiativet. Dersom meningen er at handlinger utført utenfor EU – for eksempel opplæring av KI-modeller – ikke omfattes av EU-rettens krav til opphavsrett, strider dette direkte mot fortalen punkt 106 og KI-forordningens formål. Det innebærer at ingen av CoP-mekanismene eller forordningen vil gjelde for selskaper utenfor EU. Dette skaper også konkurransevridning til ulempe for europeiske aktører. Denne formuleringen må derfor anses som «utilstrekkelig» og slettes.
2. **Fjerning av krav om aktsomhet:** Tidligere versjoner av CoP inkluderte et krav om aktsomhetsvurdering for data innhentet fra tredjeparter (punkt 1.2). Dette er nå fjernet. Dette er et dramatisk tilbakeskritt, særlig fordi det var en av få bestemmelser som faktisk kunne ha styrket rettighetshaveres posisjon. Nå åpnes det for at GPAI-modeller kan få tilgang til vernede verk fra tredjepartsaktører uten noe ansvar eller krav om etterlevelse av opphavsretten.
3. **Bruk av piratkopierte kilder/nettsteder og omgåelse av tekniske beskyttelsesmekanismer:** CoP betegner nå det å avstå fra å bruke piratsider og det å ikke omgå tekniske beskyttelsessystemer som en forpliktelse. Dette fremstår ikke som en reell forbedring, da det i tidligere versjoner ble omtalt som «rimelig innsats» – noe som i seg selv var sterkt kritikkverdig. Videre er definisjonen av «piratvirksomhet» vag og utilstrekkelig, og det gis inntrykk av at alt materiale på internett som ikke er beskyttet av betalingsmur eller tekniske beskyttelsesmekanismer (TMP) er fritt tilgjengelig, noe som er klart i strid med rettighetshaveres reservasjonsrett.

4. **Fravær av lisensiering:** Det største strukturelle problemet med CoP er likevel den manglende referanse til lisensiering. Lisensiering er det mest rettssikre og bærekraftige virkemiddelet for etterlevelse og oppfyllelse av opphavsretten. Likevel ignorerer CoP dette fullstendig. Markedet trenger mekanismer for lisensiering som tar hensyn til ulike brukssituasjoner, og som sikrer rettferdig vederlag og konkurranse. Polens og Ungarns formannskapsrapporter fremhever kollektive forvaltningsorganisasjoners voksende rolle i KI-økosystemet, som helt sentrale for både vederlag, lisensiering og kulturelt mangfold.

5. **Et annet mulig og nødvendig forbedringspunkt gjelder reservasjonsordningen («opt-out»).**
 Selv om det nå anses som en faktisk *forpliktelse* (og ikke lenger bare «beste innsats») å respektere maskinlesbare reservasjonsmekanismer, stilles det fortsatt krav om bruk av robots.txt eller tekniske verktøy basert på innholdsidentifikasjon (asset-based) eller geografisk plassering (location-based). Dette er teknisk og praktisk urealistisk å forvente at individuelle rettighetshavere og deres organisasjoner skal kunne implementere i deres forvaltning av immaterielle rettigheter.
 Slike løsninger kan kanskje benyttes av større produsenter og utgivere – selv om også mange av disse har uttrykt motstand – men de er helt uegnet for det skapende kunstnerfellesskapet, herunder for TONO og for mindre rettighetshavere. Verken KI-forordningen eller opphavsrettsdirektivet (DSM-direktivet) stiller krav om en bestemt teknologisk løsning eller format for slike reservasjoner. I tillegg er det flere krav knyttet til at reservasjonene må være standardiserte, bredt anvendt, og godkjent gjennom inkluderende prosesser – noe som reelt sett ekskluderer mange kreative sektorer. I tiltakspunkt 1.3(b) bør derfor formuleringen «asset-based or location based technical tools» slettes, og erstattes med «enhver teknologisk løsning i tråd med gjeldende beste praksis» (*any state of the art technical tools*). Dette er også begrepsbruken i KI-forordningen, og i større samsvar med den åpne og teknologinøytrale språkføringen i opphavsrettsdirektivet.

6. **Klageadgang (punkt 1.5):** CoP innfører nå et krav om klagemekanismer. Selv om dette ikke kreves i KI-forordningen (og derfor er blitt motarbeidet av teknologisektoren), er det et naturlig element i et Code of Practice-dokument. Men fordi ingen av tiltakene – inkludert Transparency Template – gir tilstrekkelig presis og etterprøvable informasjon, vil det være svært vanskelig å etablere faktagrunnlag for slike klager.

7. **Manglende støtteinformasjon:** Både Transparency Template og GPAI Guidelines – som er avgjørende for helhetsvurderingen – er fortsatt ikke tilgjengelige for oss. De tilbakemeldingene som så langt har kommet, tyder på at forslagene kan bidra til å begrense KI-forordningens virkeområde til et fåtall selskaper, og først gjøre den effektiv fra august 2027.